

ELŐZETES JELENTÉS

A BEKEY IMRE GÁBOR BARLANGKUTATÓ CSOPORT
2002. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

Munka időpontja: 2003 FEBR 17		Munka helye:
Kutatási hely neve: alsó		513/3/2003
Munka vezetője:		Ligeti Imre 4.10. - j. l.

FELTÁRÓ ÉS ÁLLAGVÉDELMI TEVÉKENYSÉG

Csoportunk 2002 folyamán összesen mintegy 1100 munkaórát töltött feltáró illetve állagvédelmi tevékenységgel. A kutatott objektumok köre – az immár 22 esztendeje hagyományos kutatási területünknek számító Pál-völgyi-barlang mellett – 2002-ben a DINP 6071/2/2002. sz. engedélye alapján a Pál-völgyi-kőfejtő két további barlangjával, a Pál-völgyi-sziklaüreggel és a Harcsaszájú-barlanggal bővült. Az év folyamán összesen 5 ponton végeztünk bontási munkákat az ismert végpontok mögött feltételezhető további járatok feltárása érdekében; számottevőnek tekinthető továbbjutás azonban csak a Pál-völgyi-sziklaüregben történt.

Az év első felében a **Pál-völgyi-barlang** D-i zónájába ékelődő „fehér folt” feltárása céljából, a *Csipkerózsika-folyosó* végpontján (1) az előző évben megkezdett bontást folytattuk. Itt a munka egy NyDny irányban kifutó kovazóna alatti légrést követve, helyenként egy-egy nagyobb kő- illetve kovatömböt tartalmazó rétegzett agyagkitöltésben haladt. Mintegy 12 m hosszban végzett talpsüllyesztést követően a D-i fal mentén szűk, levegős hasadék nyílt meg; ami repesztéses technikával tágítva, május 26-án átjárhatóvá vált, alatta azonban csak egy 7-8 m után járhatatlanul és bonthatatlanul elszűkülő, lejtős járatrész volt. Így ez a munkahely főként csak az átbontott szakasszal, összesen mintegy 20 m-rel növelte a barlang hosszát.

A **Pál-völgyi-sziklaüreg** feltáró kutatását augusztusi kutatótáborunk során kezdtük meg a barlangocska végpontján huzatoló, arasznyi lapos rés tágításával (2). Ezt a főtét alkotó szálkőzetről és az aljzatot képező hatalmas sziklatömbről a repesztéses technika alkalmazásával rétegeket leválasztva, 6 műszak alatt mintegy 4 m hosszban sikerült kúszható méretűvé tágítani. Augusztus 15-re véget ért a kuszodát balról határoló, kemény, cementált kitöltés, és bejutottunk a barlang folytatásába.

Az elvégzett vázlatos felmérés tanúsága szerint 25 m hosszúságú új járatszakas az a korábban ismert folyosó egyenes folytatása, lényegében egy keskeny szabad szelvényrész a szálban álló, oldott Dny-i falnak támaszkodó, hatalmas tömbökből álló omladékkitöltés között. Aljzata kezdetben lejt, majd szintessé válik, aljzati kitöltését agyag és kisebb-nagyobb kötömbök alkotják; sem hévizes ásványkiválásokat, sem jelentősebb cseppkőképződményeket nem tartalmaz.

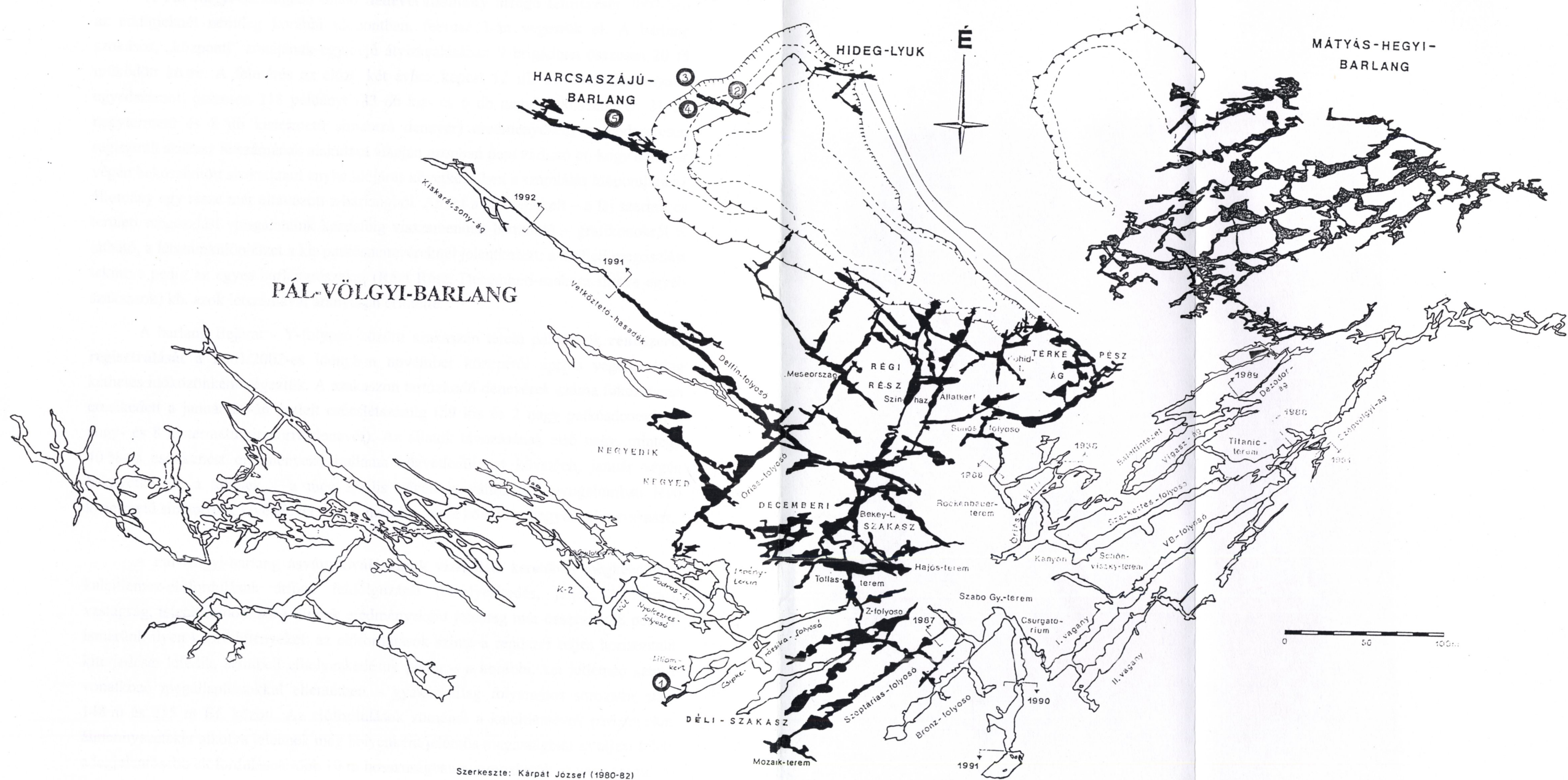
A teljes szelvényben omladékkal záruló végponton (3) a kutatást felfelé folytattuk, a szálban álló mennyezetet azonban itt mintegy 10 m magasságig jutva sem sikerült elérni. Nem sikerült kedvezőbb bontási körülményeket teremteni a járat középső részén, a mennyezeti omladéktömbök között sötétlő nyílás (4) kitágításával feltárt termecskében sem; így a barlangocska egészen érzékelhető légáramlás alapján változatlanul reményteljesnek ítélt kutatás jelenleg ismét a végponti omladékban folyik.

A **Harcaszájú-barlangban** érdemi feltáró tevékenységet egyedül a Cseppköves akna fölötti szakaszon végeztünk (5), ahol az ÉK felé kifutó törésvonalat egy omladéktömbök közötti rés kitágításával sikerült ugyan mélyebb szinten is megközelíteni, az azonban ott is teljes szelvényben kalcittal kitöltöttek, így továbbkutatásra alkalmatlannak bizonyult. A barlang végpontján az alkalmazni kívánt repesztési technikához megfelelő támadáspontot nem sikerült találni; itt a továbbjutás egyetlen lehetőségének a lebukó kova alatti talpsüllyesztés látszik, de az előre láthatóan nagy mennyiségű kibontandó anyag elhelyezése problémás.

2002. évi bontási helyeinket és az új feltárás elhelyezkedését a mellékelt áttekintő térkép szemlélteti. A kutatómunkák során baleset, omlás vagy egyéb rendkívüli esemény nem történt.

Állagvédelmi tevékenységünk keretében – két hetes előkészítő munkákat követően – 2002. január 20-án megtörtént a Pál-völgyi- és a Mátyás-hegyi-barlang kapcsolatát megteremtő átjáró lezárása, amire az összekötés helyszínétől mintegy 5 m-re a Pál-völgyi-barlang felé, egy szűk akna szájánál volt a legkedvezőbb lehetőség. A lezárás a torkolat körül kialakított betonágyazatba süllyesztett, 40x40-es szögvasból készült ajtókeret, valamint 50 x 70 cm méretű, 4 mm vastagságú acéllemezből készült ajtó kialakításával történt. Az ajtót két acélretesz zárja, melyeket a bezárást követően egy-egy súlyzár biztosít a visszahúzás ellen. Az ajtó tömör kialakítású, a reteszek alulról történő zárását lehetővé tévő rést védőlemez takarja. Így a lezárás csak a Pál-völgyi-barlang felől nyitható, az ajtó zárszerkezete viszont a Mátyás-hegyi-barlang felől is zárható; az akna szelvényméretei miatt alulról, azaz a Mátyás-hegyi-barlang irányából gyakorlatilag nem támadható. A munkához szükséges anyagok helyszínre szállításában összesen 20 fő (köztük az Acheron és más csoportok néhány tagja is) működött közre.

Leszállásaink során a barlangban spontán, vagy illegális behatolásra utaló állapotváltozást sehol sem észleltünk; a lezárás évközi ellenőrzései során illegális behatolási kísérlet nyomai nem voltak tapasztalhatók.

Szerkeszte: Kárpát József (1980-82)
 Takacsné Bolner Katalin (1982-93)

2002. évi feltáró és állagvédelmi munkák

- ① bontási helyek
- újonnan feltárt járatok
- lezárás

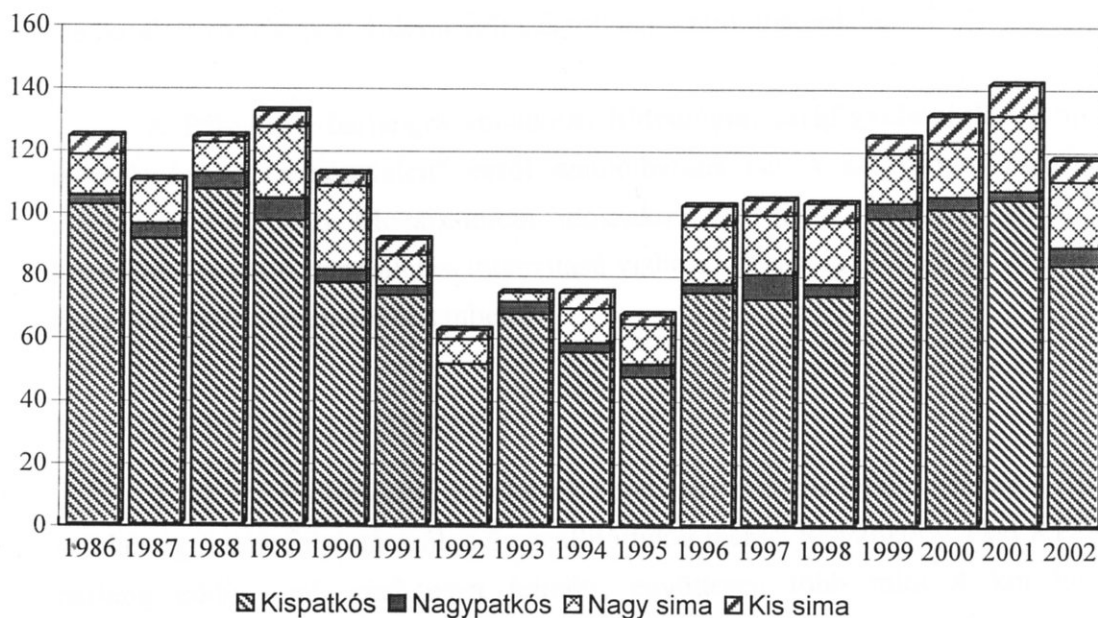
TUDOMÁNYOS MEGFIGYELÉSEK, VIZSGÁLATOK

A Pál-völgyi-barlangban telelő **denevérállomány átfogó felmérését** 2002-ben az eddigieknél némileg korábbi időpontban, február 3-án végeztük el. A barlang szokásos, „központi” zónájának egyidejű átvizsgálásában 9 brigádban összesen 20 fő működött közre. A felmérés az előző két évhez képest 12 ill. 17 %-al alacsonyabb egyedszámot: összesen 118 példányt (83 db kis- és 6 db nagy patkósdenevér, 21 db nagytermetű és 8 db kistermetű simaorrú denevér) eredményezett; a rendszeresen regisztrált szakasz létszámának alakulása alapján azonban nem zárható ki, hogy a január végén beköszöntött szokatlanul enyhe időjárás következtében a számlálás időpontjára az állomány egy része már eltávozott a barlangból. Amint az a mellékelt – a faj szerinti és területi megoszlást vizsgálataink kezdetéig visszamenően bemutató – grafikonokról is látható, a létszámkülönbözlet a kis patkósdenevéreknél jelentkezett; a területi megoszlást tekintve pedig az egyes barlangrészeket (Régi Rész, Decemberi-szakasz illetve egyéb szakaszok) kb. azok létszámával arányosan érintette.

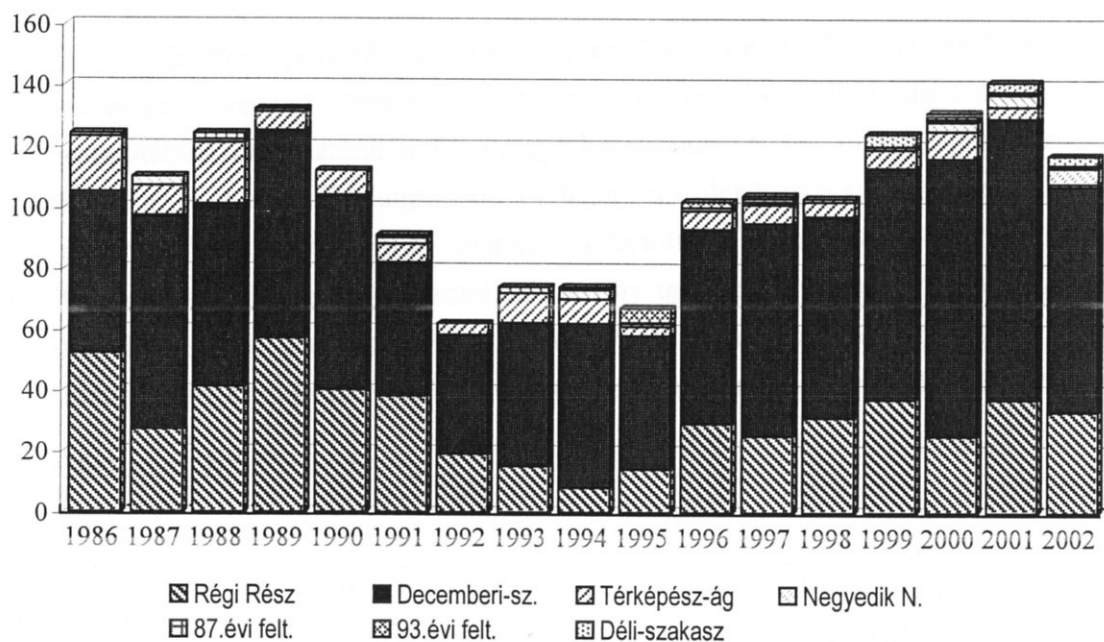
A barlang Bejárat - Y-folyosó közötti szakaszán telelő példányok **rendszeres regisztrálását** a 2001/2002-es idényben november közepétől április végéig, átlag kéthetes időközönként végeztük. A szakaszon tartózkodó denevérek száma fokozatosan emelkedett a január 20-án észlelt csúcslétszámig (59 kis és 2 nagy patkósdenevér, 3 nagy- és 8 kistermetű simaorrú denevér). Az állatok távozásának első nagy, mintegy 40 %-os csökkenést eredményező hulláma közvetlenül ezt követően, január végén bekövetkezett; a többiek – a még április végén is változatlan nyugalomban lévő kistermetű simaorrúak kivételével – csak március végét követően hagyták el a szakaszt.

A Pál-völgyi-barlang **ásványkiválásainak** vizsgálata keretében megkezdtük a kalcitlemez-előfordulások átfogó feldolgozását (elhelyezkedés, jelleg, kiterjedés, vastagság, településmód, stb.). Ennek eredményeként jelenleg már összesen 38 pontról ismerünk ilyen képződményeket; az előfordulások szinte a rendszer teljes horizontális kiterjedését lefedik, szintbeli elhelyezkedésük pedig – a korábbi, két jellemző szintre vonatkozó megállapításokkal ellentétben – gyakorlatilag folyamatos sorozatot alkot 148 m és 215 m Bf. között. Az előfordulások zöménél a kalcitlemezek párkányokat, álmennyezeteket alkotva jelennek meg helyenként jelentős magasságban az aljzat felett; a legjelentősebb előfordulások több 10 m hosszúságban nyomozhatók és vastagságuk az 1 m-t is elérheti.

A Pál-völgyi-barlang denevérállományának faj szerinti megoszlása februárban

A Pál-völgyi-barlang denevérállományának területi megoszlása februárban

A Pál-völgyi-barlang **klimatológiai vizsgálata** keretében a Nagy Falnál és a Tollas-teremben rendszeres, további 3 ponton szórványos hőmérséklet-méréseket végeztünk; az adatok alapján a barlang hőmérsékletének alakulásában az eddigi tapasztalatokhoz képest érdemi változásról nem számolhatunk be.

A Pál-völgyi-barlangra vonatkozó **hidrológiai megfigyeléseink** szempontjából meglehetősen „eseménytelen” évről számolhatunk be. A szórványos megfigyelések alapján a mélyponti Mozaik-terem időszakos tava 2002-ben nem jelent meg; s közműhibára utaló, rendellenes intenzitású vízbeszivárgást is csak az év végei kezdettel észleltünk a Rockenbauer-teremben.

DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK

2002. évi **térképezési munkáink** keretében vázlatos térkép készült a Pál-völgyi-szikläüreg feltárt folytatásáról, s összeállítottuk a mérési jegyzőkönyveket a Pál-völgyi-barlang eddig csak vázlatosan felmért, együttesen több mint 4 km hosszúságú szakaszairól.

Jelentős időt, mintegy 150 munkaórát fordítottunk a Pál-völgyi-barlang **photodokumentációjának** kiegészítésére, amihez az eddigi gyakorlattól eltérően digitális kamerát használtunk. A munka eredménye eddig mintegy 250 felvétel.

EGYÉB TEVÉKENYSÉG

Kutatócsoportunk tevékenységében 2002-ben 32 fő vett részt. A Pál-völgyi-barlangban végzett rendszeres hétvégi kutatómunka mellett augusztusban egyhetes kutatótábort szerveztünk a Pál-völgyi kőfejtőben. A Társulat központi rendezvényei közül az Aggteleki Barlangnapon 14 fő, a miskolci Szakmai Napokon 7 fő képviselte csoportunkat; mely utóbbin előadást is tartottunk a Pál-völgyi- és a Mátyás-hegyi-barlang összekötésének tapasztalatairól. Egy tagunk a Barlangi Mentőszolgálat pártoló tagjaként részt vett az Esztramosi és Valea Rea-i mentésben; s több alkalommal biztosítottunk szakvezetést a Pál-völgyi-barlangba engedélyezett látogatótúrákhoz.

Budapest, 2003. február 14.

Kiss Attila
csoportvezető, kutatásvezető

Takácsné Bolner Katalin
kutatásvezető-helyettes